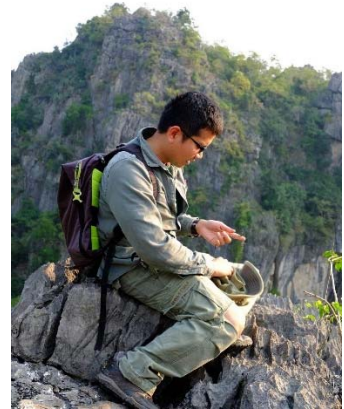

เมล็ดพันธุ์แห่งชีวิต (The Seed of Life)

บทความโดย นายพงศกร นิตยมี

ประจำห้อง ปฏิบัติการทางเมล็ดพันธุ์ หรือธนาคารเมล็ดพันธุ์

จากสถานการณ์ในปัจจุบันนี้ พบว่า ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเริ่มมีการถูกทำลายมากขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ประเทศ และระดับโลก ล้วนแล้วแต่ส่งผลทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรทางด้านพืชพรรณ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก เนื่องจากทรัพยากรทางด้านพืชส่วนใหญ่จะอยู่ในระบบนิเวศนั้น ๆ ซึ่งเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม การสร้างถนนหรือที่อยู่อาศัยของมนุษย์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์เหล่านั้นแล้ว พืชไม่สามารถที่จะอพยพหรือหลบหนีได้เลย ซึ่งอาจทำให้สูญพันธุ์หรือมีประชากรที่น้อยลง โดยธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตจะมีกระบวนการในการกระจายพันธุ์หรือดำรงเผ่าพันธุ์ ซึ่ง

ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยพืชในธรรมชาติจะใช้ใน ส่วนเมล็ดพันธุ์เพื่อการกระจายพันธุ์ และธรรมชาติมีกลไกในการปกป้องรักษาเมล็ดพันธุ์ เช่น การสร้างผนังเมล็ดพันธุ์ (Seed Coat) ให้มีความหนาเพิ่มมากขึ้น เพื่อป้องกันอันตรายต่าง ๆ การสร้างสารยับยั้งการเจริญเติบโตของเมล็ด เป็นต้น

เมล็ดพันธุ์ (Seed) เป็นส่วนหนึ่งของพืชที่ใช้ในการขยายพันธุ์หรือกระจายสายพันธุ์ เพื่อความคงอยู่ของสายพันธุ์นั้น ๆ จากสถานการณ์ที่กล่าวเบื้องต้นนั้น การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยเฉพาะการอนุรักษ์แหล่งพันธุ์กรรมพืช ในรูปของเมล็ดพันธุ์ เราสามารถเก็บรักษา โดยการนำมาเก็บไว้ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อการดำรงและคงอยู่ของสายพันธุ์กรรมพืชต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการศึกษาและวิจัย

สถานีวิจัยลำตะคอง ภายใต้ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมเกษตรสร้างสรรค์ ได้เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฯ (อพ.สธ.) เพื่อดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยผ่านทางกิจกรรมของทางสถานีวิจัย เช่น การสร้างอาคารจัดแสดงพรรณไม้หายาก- พรรณไม้ใช้ประโยชน์ การปลูกแปลงสักเพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์กรรม และการสร้างธนาคารเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น

ธนาคารเมล็ดพันธุ์ (Seed Bank) เป็นวิธีการหนึ่งสำหรับใช้ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชแบบนอกถิ่นที่อยู่อาศัย (Ex situ Conservation) โดยการสร้างสภาพแวดล้อมในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ให้คงความมีชีวิตอยู่ได้นานที่สุด โดยธนาคารเมล็ดพันธุ์ จะทำหน้าที่เป็นแหล่งสะสมพันธุกรรมที่ดีและมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ใกล้สูญพันธุ์

นอกจากมีธนาคารเมล็ดพันธุ์แล้ว การมีบุคลากรในการดำเนินกิจกรรมก็ย่อมมีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจาก ต้องใช้บุคลากรออกไปสำรวจตามระบบนิเวศต่าง ๆ ประเมินความเสี่ยงการสูญพันธุ์ของพืช การจัดทำตัวอย่างพืช การขนส่งตัวอย่างทั้งเมล็ดและตัวอย่างพืช ล้วนแล้วแต่ต้องใช้บุคลากรที่มีความชำนาญและมีทักษะความรู้ทั้งด้านอนุกรมวิธานพืช ด้านสรีรวิทยาทางเมล็ดพันธุ์ ด้านการปรับปรุงพันธุ์พืช เป็นต้น ซึ่งต้องทำงานเป็นทีมเพื่อความถูกต้องของการระบุชนิดพันธุ์พืช

ขอแนะนำบุคลากรประจำสถานีวิจัยลำตะคองที่ทำงานทางด้าน การอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

